

ATATÜRK'e
Hasret Mürekkepli Mektuplar

Neşe DOSTER

Tarihçi
Kitabevi

NEŞE DOSTER

Kars'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Kars'ta tamamladı. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi.

Eğitim kurumlarında öğretmen ve yönetici olarak çalıştı. Kütüphane Müdürlüğü, Kültür Müdürlüğü yaptı. Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı'nca başarılı çalışmaları nedeniyle ödüllendirildi. 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı Atatürk konulu yarışmada Türkiye birincisi oldu.

İran, Suriye, İngiltere, ABD, Avusturya, İsviçre, Brezilya, Arjantin, Meksika, Lübnan, Almanya, Fransa, İtalya, Tunus, Azerbaycan dâhil pek çok ülkede eğitim ve kadın sorunları hakkında araştırmalar yaptı, konferanslar verdi.

Özel sektörde ve yerel yönetimlerde eğitim, kültür, sanat, halkla ilişkiler alanlarında danışmanlık yapmakta, Cumhuriyet ve kadın sorunları üzerinde çalışmaktadır.

Gerçek Gündem haber sitesi (www.gercekgundem.com) başta olmak üzere ulusal ve yerel basında yazmaktadır. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde (MSM) Tiyatro Tarihi, Yazarlık ve Etkili İletişim dersleri vermektedir.

Eserleri

Öğretmenin Günlüğü, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1995.

Kemalizm'de ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını 1, Yeni Gün Haber Ajansı, İstanbul, 1999.

Kemalizm'de ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını 2, (Fransız Bilim İnsanı Bernard Caporal ile birlikte), Yeni Gün Haber Ajansı, İstanbul, 1999.

Kadınlara Dair Akılda Kalanlar, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2002.

Kars, Memleketim Benim, Babil Yayınları, İstanbul, 2005.

Çilenin Coğrafyası Yok, Bizim Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2007.

Yarım Kalan Öykü, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul, 2008.

Yüreğim Kars'ta Kaldı, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul, 2011.

Halep'ten İstanbul'a Celile, Destek Yayınları, İstanbul, 2015.

Gitme Dönmezsin Dedi Annem, Siyah Kuğu Yayınları, İstanbul, 2016.

ATATÜRK'e
Hasret Mürekkepli Mektuplar

Neşe DOSTER

İthaf...

Bu kitap her konuda yol gösteren, ufuk açan, derde deva olan Atatürk'e duyduğum gönül borcumun, vefa borcumun ifadesidir. Eğitimin gerçek anlamda eğitim olduğu dönemde Atatürk Üniversitesi'ni dereceyle bitirdim. Atatürkçü düşünceye bir ömür verdim. Halen de veriyorum. Göz açıp "Atatürk" demişim. Gözümü açıp Cumhuriyet'i öğrenmişim. Atatürk'ün mayaladığı sağlam Cumhuriyet hamurunda yoğrulmuşum.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile çocukluk günlerimi,

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı ile öğrencilik ve gençlik yıllarımı,

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ile Cumhuriyet değerlerine bağlılığımı, coşkuya, mutluluğa, gurura dönüştüren Atatürk'e sevgiyle, saygıyla, minnetle...

iÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9

TEŞEKKÜRLER..... 13

Yazmak için çok nedenim var... ..	17
Kitaba sığdırmaya çalıştıklarım... ..	20
Anılarımdaki Atatürk... ..	23
Düşündüklerim... ..	37
Vefa borcum var... ..	42
Ömürden ömür çalarken, ömre ömür katan bir mücadele!	50
Büyük önderle sohbet, Atatürk'e mektuplar... ..	57
Atatürk ve Kadınlar... ..	66
Sanata verdiği değerle, sanatçıya saygısıyla Atatürk... ..	80
24 Kasım'da Düşündüklerim... ..	88
6 Ekim 1924 Atatürk'ün Kars'a Gelişi... ..	100
Büyük Atatürk'ten anılar.....	105
3 Mart 1924, 3 Devrim Yasası	109
Çanakkale Muharebeleri ve Türk'ün Onur Savaşı.....	113
17 Nisan 1940, Köy Enstitüleri.....	120
Küçük Hanımlar ve Küçük Beylerin Büyük Bayramı.....	131
19 Mayıs 1919 Gençlik ve Spor Bayramı	144
29 Ekim 1923 Cumhuriyet Bayramı	150
5 Aralık 1934, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı.. ..	155
10 Kasım... ..	174
Zorunlu açıklama... ..	203
"Atatürk ve Cumhuriyet Destanı" adlı oyun metni... ..	204

SÖZLERİMİ BİTİRİRKEN.....227

KAYNAKÇA.....235

ÖNSÖZ

Bu kitap bir anılar dizisi mi? Roman öykünmesi mi? Bilinenlerin tekrarı mı? Bilinmeyenlere kapı aralamak mı? Bu soruları yanıtlarken kararsız kaldım. İyisi mi okuyun, türüne birlikte karar verelim.

Baştan ve peşinen adını koymak gerekirse, attığı her adımla ülkemizin ve özellikle de biz kadınların kaderini değiştiren bir lideri dilimin döndüğünce, elimin yettiğince anlatma çabası diyebilirim. İç sesimin beni sık sık “görevini yap”, “borcunu öde” şeklindeki uyarılarının dışı vurumu sayabilirim.

Notlarımı yazıp bir kenara koyalı yıllar olmuş. Nasıl altından kalkarım sorusuna yanıt aramak senelerimi almış. Atatürk aramızdan ayrılmış uzun yıllar geçmiş. 57 yıllık ömrüne mücadelesini, hüznünü, coşkusunu, mutluluğunu, başarısını, sevincini, gururunu sığdıran bir kahramanın yaptıklarını yazmak, kitaba sığdırmak zor. İşimin kolay olmadığını, yolumun uzun ve zorlu olduğunu biliyorum.

Nedenini sorarsanız, çok yanıtı var bu sorunun. Örneğin, konu başlığı... Örneğin, kahramanımın büyüklüğü... Örneğin, kitabın içeriği... Örneğin, çalışmanın ağırlığı ve sorumluluğu...

Amacım yeni bir Atatürk portresi yazmak değil. Hakkında yerli yabancı on binlerce kitap, makale yazılmış; akademik bildiri sunulmuş; belgesel, sinema filmi yapılmış bir liderin yazılmadık, konuşulmadık yönünü bulmak zor. Ancak Atatürk'e

ilişkin araştırmalarım, Atatürk için yazdıklarım, ülkemizde ve yurt dışında Atatürk'le ilgili konuşmalarım, sahnelenen kısa oyunlarım beni bu kitabı yazmaya yöneltti.

Yazmaya başlarken okuduklarımdan, dinlediklerimden yola çıktım. Geçmiş, bugün, gelecek bağlantısı kurdum. Okuduklarımdan belleğimde kalanlara, tanıklıklarına, anılara dalıp gittim. İçim sızlayarak, o güzelim çocukluk yıllarımdan hasretini çekerek, gözlerim yaşararak, o günleri anarak ve arayarak yazmaya çalıştım.

Yurdumuzu işgalden kurtaran, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran, bizlere mücadelenin nasıl yapılacağını, vatanın nasıl seviyeceğini öğreten; ekonomik yatırımları zorlu koşullarda hayata geçiren; geniş kapsamlı reformlarla toplumsal değişimi sağlayan bir öncüyü anlatmaya çabaladım. Atatürk'ün, dünyanın hayranlığını kazanan bir devlet adamının öncü, özgün, özel yönlerini, aydınlanma ilkelerini dillendirmeye gayret ettim.

Uğruna feday-ı can ettikleri bu vatanın temelini böylesi sağlam bir harçla yoğurup kurdukları Cumhuriyet'e sonsuz alın teri akıtan Mustafa Kemal ve Cumhuriyet'e kanat geren vazife kuşağını mütevazı bir kitaba sığdırmak istedim. Milletiyle birlikte yürüyen, savaş meydanlarının barışa götürülen dilini en iyi bilen, halkının nabzını en iyi tutan, dünyanın bütün kıtalarında heykeli bulunan tek lider olan, hakkında dünyada yılda ortalama 20 kitap yazılan, halkı için yaptıklarıyla, değişmeyen ve değişmeyecek olan iziyle, eşsiz bir önderi yazmayı amaçladım.

Türk aydınlarının en yiğit, en idealist, en eğitilmiş kesiminin ölümüne gidip geri gelmedikleri savaş yıllarında, Anadolu'ya sadece silah ve cephane değil, ideal ve inanç götürülen zorlu koşullarda, Cumhuriyet ilan edilince memlekette yatırım yapacak sermaye, ekonomik hayatı yönetecek eğitilmiş insan kalmadığı o yoksul zamanlarda; her şeyi en ince ayrıntısına kadar planlayan ve kotaran bir öncüyü anlatmaya çalıştım.

Ömrü cephelerde geçen; geniş bir coğrafyada mazlum milletlere örnek olan; İran'da Şah Rıza Pehlevi, Mısır'da Cemal Abdül Nasır, Yugoslavya'da Tito, Küba'da Castro, Hindistan'da Gandhi ve Nehru'yu etkileyen; Cezayir'den Çin'e, Afganistan'dan Arjantin'e dek her yerde hayranlık uyandıran Mustafa Kemal'i bir kitabın sınırlı sayfalarına sığdırmayı hedefledim.

Kitabın adını koymak zor oldu. Eşten dosttan, okurdan, dinleyiciden, öğrencilerimden gelen "Atatürk konulu bir kitap yazmalısın. Yazıp konuştuklarını kitap haline getirmelisin. Konuşmalarının merkezi zaten Atatürk ve Cumhuriyet. Ne duruyorsun!" gibi özendiren önerilerden sonra, yıllardır düşündüğüm ama hayata geçirmeye cesaret edemediğim bu ağır yükü, zor olacağını bile bile omuzladım. Atatürk'e karşı görev ve sorumluluk duygusuyla dolu olduğumdan, bu kitapla, Atatürk'e karşı acımasızca, fütursuzca saldırıların hız kesmediği günümüzde tarihe not düşmeyi, ödenmesi olanaksız borcumun hiç olmazsa küçük bir kısmını ödemeyi amaçladım.

Kitabı Atatürk'ün tarih sahnesine çıkışıyla başlattım. Rahat okunması için bazı bölümleri mektup şeklinde kurguladım. Kronolojik bir çerçevede, dünden bugüne, ulusal günleri hatırlattım. 23 Nisan'da yeniden çocuklaşmayı, 19 Mayıs'ta yeniden gençleşmeyi, 30 Ağustos'ta Cumhuriyet'in ordusuyla gurur duymayı, 29 Ekim'de Cumhuriyetimizin değerini bir kez daha anlamayı, 10 Kasım'da kaybımızın ne kadar büyük olduğunu anlatmayı arzuladım.

3 Mart'ta Devrim Yasaları'nın önemini; 8 Mart'ta Atatürk'ün pek çok batı ülkesinden daha önce Türk kadınına kazandırdıklarını; 18 Mart'ta Atatürk'ün tarih sahnesine Çanakkale'de çıkışını; 27 Mart'ta sanata ve sanatçıya verdiği büyük önemi; 17 Nisan'da Köy Enstitüleri'nin eğitim tarihimizdeki yerini; 4 Ekim'de (1924) Atatürk'ün Kars'a gelişini, 24 Kasım'da öğretmenlere verdiği değeri, eğitime verdiği önemi; 5 Aralık'ta ka-

dınlar açısından seçme ve seçilme hakkının ne anlama geldiğini vurgulamak istedim. Diğer bölümlerde ise başta annesi olmak üzere Atatürk'ün hayatında iz bırakan kadınları; yakın çevresini, dava arkadaşlarını; yerli ve yabancı yazarların gözündeki Atatürk'ü anlattım.

Atatürk için düşündüklerimi, konuştuklarımı, yazdıklarımı bir araya topladığım bu kitapla sizi sıkmazsam, geleceğe ufak bir ışık tutmayı başarabilirsem, tarihe kısa da olsa bir not düşebilirsem, yazmamı isteyenleri düş kırıklığına uğratmazsam kendimi mutlu sayarım. Ben yazarken, siz okurken, dünden bugüne, savaştan barışa, bayramdan yasa, bağlılıktan güvene, özveriden özgüvene bir ulusun ve onun devrimci liderinin yaptıklarını bulursanız kitapta, sevinirim.

Hem varlığını hem yokluğunu hiç eksilmeyen bir özlemle içimde duyup yaşattığım bu büyük yolcunun yol hikâyesini yazarlık hayatımın en zorlu, en onurlu görevi saydığımı, bu çalışmamın Atatürk'e saygı duruşum olduğunu unutmazsanız memnun olurum.

Neşe Doster
Ekim 2020, İstanbul

TEŞEKKÜRLER...

İlk teşekkürüm, hayata elbette. Bize yazgımızı değiştiren örnek, öncü, önder bir lideri, Atatürk'ü yolladığı için hayata teşekkür ediyorum.

İkinci teşekkürüm ve borcum, Atatürk'e olacak. Türkler kan ve barut kokuları içinde Kurtuluş Mücadelesi verirken, Türk kadını erkeğiyle eşit kılan, korkusuzca aydınlığa, çağdaşığa, uygarlığa yönelen, yaktığı ateşle yolumuzu aydınlatan o devrimci dehaya, kitabımın büyük ve eşsiz kahramanına teşekkür ediyorum...

Okuyup yazmama, anlatıp konuşmama yol açtığı için, bana bıraktığı kültür mirası için, yazarlık serüvenime yön verdiği için, ülkemizde kadına özgü tabuları yerle bir edip bize kimlik ve kişilik kazandırdığı için Atatürk'e minnet duyuyorum.

Emeğin, çabanın, duygu yoğunluğunun bütünleştiği "Nutuk" adlı eserinde tam anlamıyla bir kalem ve kelam erbabı olduğunu kanıtlayan Mustafa Kemal Atatürk'e teşekkür ediyorum.

Kendisini tanıdıktan, öğrendikten sonra gençlik yıllarıma ve belleğime gökkuşağı soktuğu için, cehaletle savaşımın yollarını gösterdiği için, kitaplarıma yazma cesareti, konuşmalarına özgüven kazandırdığı için, her başım sıkıştığında yolumu aydınlatan öğretisi için Atatürk'e teşekkür ediyorum.

Yüreğimde yaktığı eğitim ve eşitlik ateşiyle beni Kars'ın karlı dağlarından alıp buralara getiren Atatürk'e, belleğimi ve yüreğimi dolduran tüm emekleri için, anısı önünde saygıyla eğilerek teşekkür ediyorum.

Üçüncü olarak, Cumhuriyetçilere minnet duyuyorum. Yoktan var edilen, destansı, onurlu, devrimci Cumhuriyet'in büyüklüğüne, görkemine, mayasına, hamuruna emek ve katkı sunanlara teşekkür ediyorum.

Vatana feda edilen canlara, Anadolu'ya adanan yaşamlara, toprağa gömülen umutlara, adlarını tarihe ve arşivlere onurluca yazdıranlara teşekkür ediyorum.

Çorak bir düzlükte, bozkır kasabası görünümündeki Ankara'nın toprak binalarında, han odalarında, gaz lambalarının aydınlattığı okul sıralarında, ulusun ve yurdun bağımsızlığını kazanan, Devrim Kanunları'nı çıkaran Kuvay-ı Milliyecilere teşekkür ediyorum.

Kurtuluş Savaşı'nı bağımsızlık destanına çeviren, bize özgür bir vatan, çağdaş bir yurt bırakan; Gazi Mustafa Kemal önderliğinde yaratılan inanç ve güven ortamında görev alan asker, sivil, postallı, çizmeli, sarıklı, fesli, kalpaklı tüm kahramanlara, eli öpülesi Cumhuriyet Kuşağı'na teşekkür ediyorum.

Silah ve cephane kıtlığı çeken, akıttığı tere, verdiği emeğe, döktüğü kana rağmen yırtık postallarıyla cepheden cepheye koşan Mehmetçiğe teşekkür ediyorum.

19 Mayıs 1919'da Samsun'da başlayıp 29 Ekim 1923'de Ankara'da sonuçlanan o zorlu yolun adsız kahramanlarına; Yemen'de, Galiçya'da, Trablusgarp'ta, Bingazi'de şehit düşenlere; kanla, canla, yiğitlikle, kahramanlıkla bedel ödeyenlere teşekkür ediyorum.

Sümgü yapan demirciye, fişek dolduran anaya, sargı bezi, çamaşır, çarık diken kadına, sırtında cephane taşıyan adsız kahramanlara teşekkür ediyorum.

“Gençler! Bizim çektiklerimizi çekmemek ve bu ulusa çektirmemek istiyorsanız, siz de O’nu iyi tanıyınız. Mustafa Kemal bizimdi, Atatürk sizindir!” diyen Falih Rıfkı Atay’a teşekkür ediyorum.

Atatürk’ün yaktığı meşaleyi söndürmeyenlere; Cumhuriyet Devrimi’ni ve çağdaş değerleri her koşulda ve her yerde savunanlara teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet aydınlanmasına öncülük eden, Atatürk Devrimleri’nin bekçisi Cumhuriyet öğretmenlerine, yüreğimde ilk tohumların atıldığı yıllardaki deneyimli, sabırlı, şefkatli tüm öğretmenlerime teşekkür ediyorum.

Yazarlık yolculuğumda bana sorular sorduran, yanıtlar aratan, düşler kurduran, “hayallerinin peşinden git” diyen, yol açan, arka çıkan, destek olan, cesaret veren güçlü kalemlere ve yüreklere teşekkür ediyorum.

Sarılası ve sarsılası duygularla okuduğumuz, içimize işleyen, kulağımıza, gözümüze, dilimize yerleşen, yüreği sıkıştıran, boğazı düğümleyen, nabzı yükselten kitapların yazarlarına, şiirlerin şairlerine, içimi çeke çeke ve içime çeke çeke okuduğum yazıları yazanlara teşekkür ediyorum.

Hatırı sayılır bir emeğin, zamanı durduran bir çabanın ustası olan kadınlara, gözümde ve gönlümde silinmez izler bırakan okurlarıma, konuşmalarımı ısıltılı bakışlarla gözyaşlarına boğularak dinleyen dostlarıma teşekkür ediyorum.

Adının anlamını iyi taşıyan ve içini dolduran Sn. Necip Aza-

koğlu'na kılı kırk yaran editoryal desteği, emeği ve çabası için teşekkür ediyorum.

Edebiyat eğitimimi seçmemde çocukluğumdan beri beni teşvik eden ve sabırla dinleyen anneme, yazdıklarımı büyük bir sabır ve emekle okuyan, eleştiren, öven dostlarıma, güç veren Doster'lere teşekkür ediyorum.

Bu teşekkürlerimi adreslerine yollamasam, bu kitap eksik kalırdı...